

Latviešu valodas
aģentūra

IETEIKUMI PEDAGOGIEM PAR DARBU AR REEMIGRANTU BĒRNIEM

Latviešu valodas aģentūra, 2026

Ieteikumi pedagogiem par darbu ar reemigrantu bērniem. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2026.

Materiālu sagatavojušas Inga Madžule, Marta Svensone

Recenzente Inga Pāvula

Metodiskais materiāls piedāvā praktiskus ieteikumus pedagogu darbam daudzvalodīgās klasēs, īpašu uzmanību pievēršot reemigrējušo skolēnu integrācijai Latvijas izglītības sistēmā. Materiāls paredzēts kā praktisks atbalsta instruments pedagogiem iekļaujošas un ilgtspējīgas mācību vides veidošanai.

Ieteikumu literārā redaktore Oļesja Burkevica

Maketa autore Elīna Šulca

Projekta vadītāja Ērika Pičukāne

Latviešu valodas
aģentūra

SATURS

Praktiskas vadlīnijas darbam daudzvalodīgās klasēs un atbalsts reemigrējušiem skolēniem	4
Ieteikumi izglītības iestāžu vadībai un pedagogiem	12
Adaptēšanās nedēļas plāns skolai	15
Individuālais izglītības programmas apguves plāns izglītojamam ar speciālām vajadzībām	17
Diagnosticējošais tests latviešu valodā skolēnam ar ļoti vāju latviešu valodas prasmi	23

METODISKAIS MATERIĀLS

Praktiskas vadlīnijas darbam daudzvalodīgās klasēs un atbalsts reemigrējušiem skolēniem

Situācijas raksturojums un problēmas aktualitāte

Pēdējo gadu laikā Latvijas izglītības sistēmā vērojamas būtiskas demogrāfiskas un sociālas pārmaiņas, kas tieši ietekmē izglītības iestāžu darbību un mācību procesa organizāciju. Latvijas izglītības iestādēs arvien biežāk mācības uzsāk bērni no dažādām valodiskām un kultūras vidēm – reemigrantu bērni, jauniebraucēji, kā arī skolēni no ģimenēm, kurās ikdienā netiek lietota latviešu valoda. Šai skolēnu grupai raksturīga daudzveidīga lingvistiskā un izglītības pieredze, kas nereti neatbilst Latvijas izglītības sistēmā noteiktajām prasībām un mācību organizācijas modelim.

Būtiski uzsvērt, ka ievērojama daļa reemigrantu bērnu Latvijā iepriekš nav dzīvojuši, līdz ar to viņu iekļaušanās izglītības vidē ir uzskatāma nevis par atgriešanos ierastajā vidē, bet gan par pilnīgi jaunas dzīves uzsākšanu citā valstī. Šo procesu raksturo nepieciešamība vienlaikus apgūt gan mācību saturu, gan latviešu valodu kā mācību un saziņas līdzekli, kā arī pielāgoties citai izglītības sistēmai, mācību procesa organizācijai un vērtēšanas kārtībai. Minētie faktori rada paaugstinātu adaptācijas slodzi un būtiski ietekmē skolēnu mācību sasniegumus un vispārējo labsajūtu.

Nepietiekamas latviešu valodas prasmes ir viens no būtiskākajiem šķēršļiem skolēnu pilnvērtīgai iesaistei mācību procesā. Lielai daļai reemigrantu bērnu nav sistemātiski apgūtu latviešu valodas gramatikas pamatzināšanu un ir ļoti ierobežots vārdu krājums, kas būtiski apgrūtina mācību satura izpratni visos mācību priekšmetos. Šādos apstākļos bērns nespēj pilnvērtīgi piedalīties akadēmiskajā komunikācijā, diskusijās un demonstrēt savas zināšanas atbilstoši vecumposmam.

Īpaši būtiski ir uzsvērt, ka bērnam nedrīkst uzlikt par pienākumu vienlaikus apgūt jauno mācību vielu un bez profesionāla atbalsta pašmācības ceļā apgūt latviešu valodu. Šāda pieeja rada nesamērīgu kognitīvo un emocionālo slodzi, palielina akadēmisko neveiksmju risku un negatīvi ietekmē skolēna motivāciju un pašvērtējumu. Tādēļ integrācijas procesa sākumposmā ir vitāli nepieciešama latviešu valodas kā svešvalodas mērķtiecīga, strukturēta un profesionāli nodrošināta apguve, balstoties uz skolēna valodas prasmes līmeņa diagnosticēšanu un individuāli pielāgotu atbalstu.

Adaptācijas process ir cieši saistīts arī ar skolēnu emocionālo labklājību. Pārcelšanās uz citu valsti bērnam bieži nozīmē sēru procesu par iepriekšējās dzīves vides zaudēšanu, vienlaikus radot bailes un nedrošību par nākotni. Jaunajā izglītības vidē skolēnam vienlaikus jāveido jaunas sociālās attiecības, jāapgūst mācību prasības un jāapliecina savas spējas situācijā, kurā viņš jau no pirmajām mācību dienām tiek vērtēts līdzvērtīgi citiem skolēniem. Bez mērķtiecīga un profesionāli organizēta atbalsta šādi apstākļi var veicināt mācību motivācijas samazināšanos, sociālo izolāciju un palielināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku.

Saskaņā ar Latvijas Universitātes pētījumu datiem ik gadu Latvijā atgriežas aptuveni 1500 reemigrantu bērnu, kuri uzsāk mācības Latvijas skolu sistēmā. Šī dinamika apliecina, ka jautājums par reemigrējošo un daudzvalodīgo skolēnu integrāciju nav īstermiņa izaicinājums, bet gan sistēmisks uzdevums, kam nepieciešami ilgtermiņā plānoti, institucionāli nostiprināti un profesionāli īstenoti risinājumi.

Stratēģiskais mērķis

Nodrošināt mērķtiecīgu, koordinētu un ilgtspējīgu atbalsta sistēmu reemigrējošo un daudzvalodīgo skolēnu sekmīgai iekļaušanai Latvijas izglītības iestādēs, īpašu uzsvaru liekot uz profesionāli organizētu latviešu valodas kā svešvalodas apguvi, mācību sasniegumu uzlabošanu un skolēnu sociāli emocionālās labklājības stiprināšanu.

Stratēģiskie uzdevumi

Lai sasniegtu izvirzīto stratēģisko mērķi, nepieciešams

- 1) izveidot vienotu, strukturētu pieeju reemigrējušo un daudzvalodīgo skolēnu integrācijai izglītības iestādēs, nodrošinot skaidru atbalsta mehānismu visos izglītības posmos;
- 2) nodrošināt latviešu valodas kā svešvalodas sistemātisku un profesionāli organizētu apguvi, balstoties uz skolēnu valodas prasmes līmeņa sākotnējo diagnosticēšanu un individuāli pielāgotu atbalstu;
- 3) veicināt latviešu valodas apguvi kā starpdisciplināru procesu, integrējot valodas mērķus visos mācību priekšmetos;
- 4) nodrošināt diferencētu mācību organizāciju, ņemot vērā skolēnu valodas prasmes, iepriekšējo izglītības pieredzi un individuālās attīstības vajadzības;
- 5) stiprināt pedagogu profesionālās kompetences darbā ar daudzvalodīgu un kultūras ziņā daudzveidīgu skolēnu auditoriju;
- 6) nodrošināt skolēnu sociāli emocionālo atbalstu adaptācijas procesā, mazinot sociālās atstumtības un mācību neveiksmju riskus;
- 7) veicināt sadarbību starp izglītības iestādēm, pašvaldībām un valsts institūcijām, nodrošinot koordinētu un ilgtspējīgu atbalstu reemigrējušajiem skolēniem.

Sagaidāmā ietekme

Plānotās stratēģijas īstenošana veicinās

- skolēnu sekmīgāku integrāciju izglītības vidē;
- latviešu valodas prasmes paaugstināšanos atbilstoši izglītības posmam;
- mācību sasniegumu uzlabošanos un motivācijas pieaugumu;
- sociāli emocionālās labklājības stiprināšanu;
- priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska samazināšanos;
- iekļaujošas un ilgtspējīgas izglītības vides attīstību Latvijas izglītības iestādēs.

Šī metodiskā materiāla mērķis ir palīdzēt pedagogiem

- organiski un mērķtiecīgi atbalstīt skolēnu integrāciju;
- veicināt latviešu valodas apguvi mācību procesā;
- nodrošināt diferencētu pieeju, ņemot vērā skolēnu valodas prasmes un iepriekšējo pieredzi.

1. Integrācijas nozīme: mērķis un pamatojums

– 1.1. Integrācijas pamatojums

Daudzi reemigrantu un jauniebraucēju bērni

- nepārvalda latviešu valodu pietiekamā līmenī;
- nav pazīstami ar Latvijas izglītības sistēmu;
- piedzīvo kultūršoku un stresu jaunā vidē;
- izjūt pašizteiksmes un socializācijas grūtības.

– 1.2. Integrācijas mērķis

Integrācijas mērķis ir nodrošināt skolēniem strukturētu, individualizētu atbalstu, lai viņi varētu

- apgūt latviešu valodu atbilstoši mācību programmas prasībām;
- pakāpeniski integrēties vispārējā klasē;
- veidot pozitīvu mācību motivāciju;
- pilnvērtīgi piedalīties skolas dzīvē.

– 1.3. Mērķa grupa

- Reemigrantu bērni
- Bērni no atšķirīgām lingvistiskām un kultūras vidēm
- Jauniebraucēji ar minimālām latviešu valodas zināšanām
- Skolēni ar pieredzi citā izglītības sistēmā

2. Integrācijas organizācijas modelis

– 2.1. Mācību procesa struktūra:

- 10–15 stundas nedēļā* – intensīva latviešu valodas apguve;
- pamatsatura mācību priekšmeti samazinātā apjomā;
- uz kultūras iepazīšanu orientētas nodarbības;
- sociālo prasmju attīstīšana;
- vecumam atbilstošu mazākumtautību mācību grāmatu un materiālu izmantošana.

*(Finansējums, pamatojoties uz MK noteikumiem Nr. 11 un to 24. punktu.)

– 2.2. Integrācijas norises posmi skolā

1. Skolēna testēšana, lai noteiktu latviešu valodas līmeni. (Sk. 1. pielikumu.)
2. Individuālā plāna sagatavošana. (sk. 2. pielikumu.) Ministru kabineta 2019. gada 19. novembra noteikumi Nr. 556. Individuālais izglītības programmas apguves plāns izglītojamam. Paraugš – 2. pielikumā: <https://share.google/HGTbh1RI7RQN6Dp7l>
3. Visu iesaistīto pedagogu informēšana par skolēna profilu.
4. “Valodas drauga princips” – iepazīstināšana ar citiem reemigrantu bērniem, lai veidotu savstarpēju atbalstu.
5. Mudināt bērnu iesaistīties ārpusklases nodarbībās, kā, piemēram, koris (intensīvi tiek izmantota latviešu valoda, uzlabojas dikcija, paplašinās vārdu krājums), skolas teātris u. c.
6. Atbilstoši skolas iespējām nodrošināt adaptēšanās nedēļu pirms mācību gada uzsākšanas. Iepazīstināt ar e-klasi gan vecākus, gan bērnus, kā arī ieteikt papildus lietot papīra formāta dienasgrāmatu.
7. Ja iespējams, skolēna attālinātā pieslēgšanās stundām un klasesbiedru iepazīšana jau pirms atgriešanās.

– 2.3. Nepieciešamais personāls:

- latviešu valodas kā otrās valodas skolotājs (darbam papildu nodarbībās);
- mācību priekšmetu pedagogi;
- skolas psihologs/speciālais pedagogs/logopēds;
- klases audzinātājs.

3. Vadlīnijas un praktiskie risinājumi

– 3.1. Droša valodas vide

- Normalizēt kļūdas – tās ir mācīšanās procesa sastāvdaļa.
- Neizsmiet skolēna akcentu, nepareizu vārdu lietojumu vai gramatikas kļūdas.
- Bērns drīkst runāt nepilnīgi – svarīga ir komunikācija.

4. Valodas pielāgošana mācību procesā

– 4.1. Skolotāja valodas lietojums:

- īsas, skaidras instrukcijas (darīt pa soļiem: 1–2–3);
- vienkārši teikumi;
- pakāpeniska paskaidrošana ar pārfrāzēšanu (izskaidrot bērnam nesaprotamo vārdu ar citiem vārdiem);
- izvairīšanās no metaforām un sarežģītas terminoloģijas.

Instrukciju piemēri

1. Paņem darba lapu.
2. Izlasi tekstu.
3. Atrodi trīs galvenās idejas.

Kamēr bērns nav izpratis pirmo soli, – saprast iemeslus, nesteidzināt, izskaidrot un tikai tad turpināt ar otro soli utt.

– 4.2. Vizuālais atbalsts:

- attēli, simboli, diagrammas, shēmas;
- krāsu kodēti uzdevumi;
- vārdu bankas ar attēliem visiem jaunajiem terminiem.

Metodes:

- attēls + vārds + īsa frāze;
- modelēšana uz tāfeles;
- skicēšana mācību procesā.

5. Diferencēta mācību organizācija

– 5.1. Skaidras un sasniedzamas prasības (līmeņos)

Piemērs (dabaszinību stunda, tēma – augi)

- **Uzdevums:** Nosauc trīs augu veidus (mācās jaunus augus).
- **Papildus:** Apraksti augu daļas (mācās ar šiem augiem saistītos vārdus).
- **Kopsavilkums:** Izskaidro saviem vārdiem iegūto informāciju (veido teikumus, izmantojot jaunapgūtos vārdus).

– **5.2. Strukturēti uzdevumi (ar attēliem, lai veicinātu gramatiski pareizu teikuma veidošanu)**

- Pirms uzdevuma sniegt paraugu.
- Uzdevumu formu izvēle (salikšana; attēls + vārds; sarindošana).
- “Līniju diktāts”: skolotājs lasa, skolēns saskaņo ar attēlu vai skolēns sarindo attēlus un tad izskaidro teikumu.

– **5.3. Darbs pāri un grupās**

- Jauktas grupas, kurās skolēni ar stiprākām prasmēm atbalsta citus.
- “Valodas drauga modelis” – individuāli izstrādāti kopā veicamie uzdevumi, kas padara valodas apguvi ikdienas situācijās aizraujošāku un efektīvāku. (Piemēram, lomu spēles, apkārtējās vides izpēte u. c.)
- Domā – Runā – Dalies (veicina valodas lietošanu, lai neveidotos barjera sociālā vidē).

6. Latviešu valodas attīstīšana visos mācību priekšmetos

– **6.1. Valodas mērķu iekļaušana**

Katrā mācību stundā iekļaut vismaz vienu valodas pielietojuma mērķi.

- www.elaiipa.lv
- www.epupa.valoda.lv
- www.sazinastilts.lv

Piemēri:

- Piecu jaunu vārdu iekļaušana un aktīva izmantošana stundas darbā.
- Vienkārša apraksta veidošana.
- Saikļu lietošana (*un, bet, jo*).

– **6.2. Vārdu bankas (vārdu krājuma paplašināšana)**

- 5–10 atslēgvārdi nedēļā katrā priekšmetā.
- “Dienas frāze”:
Es domāju, ka...
Es redzu...
Es sapratu, ka...

– **6.3. Teikumu uzbūve**

Piemēri:

Šodien es uzzināju, ka _____
Augam ir _____ daļas.

– **6.4. Lomu spēles un komunikatīvie uzdevumi (veicināt sarunvalodas attīstību un teikumu veidošanu).**

- “Veikals”, “Skola”, “Muzejs”, “Pasta nodaļa” – izspēlējot reālas dzīves situācijas.
- Dialogu kartītes (jautā – atbildi).
- Attēlu stāsti: “Kas te notiek?”

https://maciunmacies.valoda.lv/wp-content/uploads/2020/07/LVA_bilzuvardnica.pdf

7. Sociālais un emocionālais atbalsts

– 7.1. Droša vide

- Klase, kurā reemigrantu bērnu klātbūtne ir ierasta parādība, nevis izņēmums.
- Saikne ar bērna iepriekšējo pieredzi. Daudziem ir spēcīga identitātes sajūta ar valsti, no kuras atbraukuši. Ir vērtīgi šo pieredzi integrēt mācību procesā.
- Ievads latviešu skolas kultūrā. Ne tikai valoda, bet arī sistēma viņiem var būt jauna – vērtēšana, darbs klasē, komunikācijas stils ar skolotājiem.
- Bērnam tiek nodrošināta skaidra informācija par tiesībām vērsties pie pedagoga, klases audzinātāja vai sociālā pedagoga, ja viņš saskaras ar diskrimināciju, izsmiešanu vai pazemošanu nepietiekamas valodu prasmes dēļ.

8. Mācību materiāli un stratēģijas (paplašināta sadaļa ar digitālo resursu izmantojumu)

Tekstu pielāgošana

- Saīsināts teksts.
- Izcelt svarīgāko (pārliecināties, ka bērns ir sapratis tekstu).
- Vienkāršoti teikumi (iespēja pievienot attēlus).
- Papildu laiks darba izpildei.
- Iespējama pedagogu papildu konsultācija.

– 8.1. Digitālie mācību resursi latviešu valodas kā svešvalodas apguvei

- Latviešu valodas apguves procesā reemigrējušiem un daudzvalodīgiem skolēniem būtiska nozīme ir vizuāliem, audiāliem un interaktīviem mācību materiāliem, kas ļauj apgūt valodu dabiskā, bērnam saprotamā un drošā veidā. Digitālo resursu izmantošana veicina valodas uztveri, vārdu krājuma paplašināšanu un klausīšanās prasmes, vienlaikus samazinot emocionālo spriedzi mācību procesā.

Praktiskajā darbā ieteicams izmantot:

- **Platformu “Māci un mācies” (maciunmacies.valoda.lv)** – strukturētus mācību materiālus latviešu valodas apguvei dažādos valodas līmeņos, arī īpaši izstrādātus resursus **reemigrantiem un imigrantiem**, kas piemēroti darbam klasē un individuālajam atbalstam.

<https://maciunmacies.valoda.lv/maci/reemigrantiem-un-imigrantiem>

- **Latviešu valodas bilžu vārdnīcu**, kas efektīvi izmantojama vārdu krājuma paplašināšanai, jēdzienu skaidrošanai un kā vizuāls atbalsts mācību priekšmetos.

https://maciunmacies.valoda.lv/wp-content/uploads/2020/07/LVA_bilzuvardnica.pdf

Šie materiāli īpaši noderīgi skolēniem ar minimālām latviešu valodas zināšanām, jo nodrošina pakāpenisku un strukturētu valodas apguvi.

– 8.2. Audiovizuālie resursi klausīšanās un izpratnes prasmju attīstīšanai

Lai attīstītu skolēnu klausīšanās prasmes un dabisko valodas izjūtu, ieteicams regulāri izmantot audiomateriālus latviešu valodā.

- **“LSM Bērnestaba”** – klausāmās pasakas, video un raidījumi, kas veicina vārdu krājuma apguvi, izrunas uztveri un klausīšanās izpratni. <https://bernestaba.lsm.lv/klausies>
- **Latvijas Radio bērnu pasakas audio formātā**, kuras var klausīties gan mācību procesā, gan mājās sadarbībā ar ģimeni.
- **Audiopasakas latviešu valodā YouTube platformā**, izvēloties vecumam un valodas līmenim atbilstošu saturu.

Tiešsaistes pasaku krātuves:

- <https://asakas.net/pasakas/>
- <https://www.pasakas.org/>
- <https://bernistaba.lsm.lv/klausies>

Šie resursi ir īpaši efektīvi integrācijas sākumposmā, kad skolēns vēl nespēj pilnvērtīgi lasīt tekstu latviešu valodā, bet var uztvert valodu caur klausīšanos un attēlu atbalstu.

— 8.3. Interaktīvie un vizuālie rīki mācību procesa dažādošanai

- **Sietiņš (sietins.lv)** apvieno dažādu veidu mācību materiālus atbilstoši valodas prasmes līmeņiem, skolēnu vecumam, mācību priekšmetiem un tematiem. <https://sietins.lv/>
- **LSM Bērnistaba** izmantojama arī kā sarunas ierosinātājs (“Kas notika pasakā?”, “Kuri vārdi bija jauni?”), veicinot mutvārdu saziņu un teikumu veidošanu. www.lsm.bernistaba.lv

Digitālie resursi ieteicami gan darbam klasē, gan individuālajam darbam, kā arī kā tilts sadarbībai ar vecākiem, mudinot lietot latviešu valodu ārpus skolas.

— 8.4. Resursu sasaistīšana ar diferencētu mācību organizāciju

Norādītie digitālie un audiovizuālie materiāli:

- ļauj pielāgot mācību saturu dažādiem valodas līmeņiem;
- nodrošina iespēju vienam skolēnam strādāt ar vizuālu atbalstu, kamēr cits darbojas ar tekstu vai audio;
- veicina iekļaujošu mācību vidi, kurā valodas prasmes attīstās pakāpeniski un bez pārmērīga spiediena.

9. Individuālais mācību plāns (IMP) reemigrējušam skolēnam

Individuālais plāns ietver:

- skolēna datu sadaļu,
- valodas līmeņa aprakstu,
- mācību priekšmetu invertējumu,
- semestra/gada mērķus,
- atbalsta pasākumus,
- vērtēšanas pielāgojumus,
- plānotos rezultātus,
- progresu izvērtēšanu.

<https://share.google/HGTbh1RI7RQN6Dp7l>

10. Sasniedzamie rezultāti (SR)

- Skolēns
 - sasniedz A2–B1/B2 valodas līmeni (atbilstoši vecumam);
 - integrējas klasē sociāli un emocionāli;
 - apgūst pamatjēdzienus mācību priekšmetos.
- Samazinās skolas pamešanas risks un atkārtota aizbraukšana uz iepriekšējo mītnes zemi.
- Skolas vide kļūst iekļaujoša.

11. Novērtēšana un kvalitātes kontrole

- Sākotnējais valodas tests.
- Regulāri starpnovērtējumi (ne retāk kā reizi semestrī).
- Vecāku un pedagogu aptaujas (individuālās pārrunas un tikšanās, iesaistoties abām pusēm).
- Programmas gada pārskats un jauna individuālā plāna izstrāde.

12. Ilgtspēja

- Izstrādātā metodiskā materiāla adaptēšana visās Latvijas mācību iestādēs.
- Dalīšanās pieredzē.
- Sadarbība ar dažādām organizācijām (Izglītības pārvaldi, pašvaldību, Latviešu valodas aģentūru, reemigrācijas koordinātoru un citām atbildīgām valsts iestādēm).
- Regulāra pedagogu profesionālā pilnveide un dalīšanās pieredzē, piemēram, "Pedagogu profesionālās kompetences pilnveide darbā ar reemigrējušiem bērniem" (Latviešu valodas aģentūra/LVA).

IETEIKUMI IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU VADĪBAI UN PEDAGOGIEM

Papildu mācību stundas latviešu valodā

Organizēt skolēniem papildu mācību stundas latviešu valodā; ir palīgskolotājs un – ja nepieciešams – arī logopēds. Papildu stundas pēc nepieciešamības nodrošināt skolēniem, kuriem novērojamas izteiktas grūtības lietot latviešu valodu, kas tādējādi traucē integrēšanos un mācību procesa apguvi.

Nepieciešams pārejas posms

Lai nodrošinātu saudzīgu pāreju uz jaunu izglītības sistēmu un neradītu psiholoģisku traumu, viens no iespējamiem risinājumiem varētu būt viena gada pārejas posms reemigrējušo ģimeņu bērniem, kura laikā viņi skolā nesaņem vērtējumu. Šāda iespēja ir jāizvērtē individuāli, jo ne visiem skolēniem ir grūtības integrēties un ir skolēni, kuri ātri adaptējas un veiksmīgi pāriet uz jauno izglītības sistēmu. Pārejas posms ir nepieciešams, taču tā ilgums ir jāizvērtē atbilstoši katra skolēna spējām.

Skolotāju izglītošana par reemigrējušo bērnu iekļaušanu

Nepieciešami papildu kursi, mācības, resursi, kuri izglītotu skolotājus par reemigrantu skolēnu atgriešanos un viņu integrēšanu mācību procesā, kā arī vairāk papildu resursu par to, kā strādāt ar šādiem skolēniem, kādas pieejas izmantot, kā labāk integrēt skolēnu, lai neradītu stresu utt. Ir pieejami dažādi resursi internetā, taču ne visi skolotāji spēj atrast nepieciešamos materiālus, tāpat arī atšķiras katra skolotāja sagatavotības līmenis. Mācību kursu un materiālu nodrošināšana veicinātu veiksmīgāku skolēnu integrēšanos.

Pieredzes apmaiņa

Skolām, kurām ir mazāka pieredze integrācijas jautājumos, būtu vērts doties pieredzes apmaiņā uz tām izglītības iestādēm, kurās tā ir ierasta prakse, lai apzinātu līdzīgas situācijas un mācītos no kļūdām. Skolotāji varētu piedalīties mācību procesā, kurā novērotu stundas gaitu, skolotāju mācību resursus un metodes reemigrējušo skolēnu integrēšanai. Pieredzes apmaiņa dotu iespēju reālā situācijā izpētīt veiksmīgāku praksi.

Skolotāju motivācija

Reemigrējušo skolēnu integrēšana prasa no skolotāja papildu darbu un individuālu pieeju, resursu atlasī, individuāla mācību plāna izstrādi utt., tāpēc izglītības iestādei būtu jāveicina skolotāju motivācija un jānodrošina atbalsts tiem skolotājiem, kuru klasē ir reemigrējušie skolēni. Šāds atbalsts būtu papildu samaksa skolotājiem par papildu darbu, kā arī skolēna veiksmīgai integrēšanai nepieciešamo resursu pieejamība.

Pedagoga palīgs darbā ar reemigrējušiem skolēniem

Palīgs var palīdzēt skolēnam integrēties, izmantojot individuālu pieeju un sniedzot atbalstu, kad nepieciešams; palīgs var ātrāk pamanīt problēmas un tās novērst, kā arī sniegt papildu atbalstu valodas apguvē. Palīga piesaiste palīdzētu gan skolotājiem, gan visiem skolēniem, jo ne tikai nodrošinātu lielāku atbalstu reemigrējušiem bērniem, bet arī sekmētu raitāku mācību vielas apguvi.

Savstarpējās komunikācijas nodrošināšana

Lai bērna mācības būtu veiksmīgas, ir nepieciešama savlaicīga komunikācija, kas bērnam un viņa vecākiem ļauj noskaidrot nepieciešamo informāciju un saņemt paskaidrojumus, kā arī

sadarbībā ar izglītības iestādi risināt konkrētas problēmas. Tieši tāpēc skolotājiem ir jākomunicē ar vecākiem un jāinformē par visām iespējām un problēmām, kas veicina vai kavē skolēna integrēšanos izglītības sistēmā, jo svarīgs ir ne tikai skolotāju darbs, bet arī vecāku un skolēnu darbs mājās.

Attiecību veidošana klasē

Ir būtiski, lai skolēns justos pieņemts un gaidīts. Tāpēc skolotājam ir jāpievērš uzmanība savstarpējām attiecībām klasē. Īpaši grūti veidot attiecības ir skolēniem, kuriem ir sliktas latviešu valodas prasmes. Ar pārējiem skolēniem jāpārrunā, kā veiksmīgāk uzņemt jauno klasesbiedru, kā sniegt palīdzību, arī jāmudina radīt vidi, kurā skolēns jūtas droši un ir gaidīts. Temati, kas citiem bērniem šķiet interesanti, aizraujoši, jaunpienākušajam var likties sveši un nebūt saistoši, tāpēc ir svarīgi uzklaut viņa viedokli, veicināt klases saliedētību un pārējo klasesbiedru atbalstu un pieņemšanu, radot iekļaujošu vidi.

Stresa mazināšana un sociāli emocionālā mācīšanās

Liela nozīme ir dažādām aktivitātēm, kuras reemigrējušiem skolēniem mazina stresu un palīdz iejusties klases kolektīvā un mācību procesā, – grupu darbam, diskusijām, projektiem, pārrunām utt. Tādējādi var noskaidrot skolēnu viedokli un uzzināt par grūtībām, ar kurām viņi saskaras. Tāpat ir svarīgi, lai skolā tiktu īstenota sociāli emocionālā mācīšanās, attīstītas tādas prasmes kā emociju izpratne un to pārvaldīšana, empātija un attiecību veidošana, konfliktu risināšana un atbildīga lēmumu pieņemšana, kas mazina stresu un palīdz integrēties.

Secinājumi

1. Katru gadu Latvijas skolās pieaug reemigrējušo ģimeņu bērnu skaits, un tas sagādā ne mazums problēmu gan pašiem skolēniem, gan arī pedagogiem un vecākiem. Izplatītākās problēmas ir valodas barjera, atšķirīgās izglītības sistēmas, skolotāju neieinteresētība, informācijas un resursu trūkums, skolotāju nesagatavotība u. c.
2. Valoda ir būtisks sabiedrības integrācijas elements, tas ir ceļš uz ikdienas saziņu un resurss, jo īpaši izglītības un darba tirgus kontekstā, taču integrācija ir neveiksmīga, ja valodas zināšanas ir vājas.
3. Iepriekšējie pētījumi par reemigrējušo skolēnu integrāciju Latvijas izglītības sistēmā parāda, ka sarunvalodas līmenī valsts valodu pārvalda 41 % skolēnu, savukārt 59 % skolēnu saskaras ar dažādām problēmām, kā, piemēram specifiskas terminoloģijas nepārzināšana, nespēja saprast latviešu valodu un runāt tajā, tāpēc viņiem ir grūti brīvi sazināties latviešu valodā.
4. Reemigrējušajiem skolēniem nepieciešami tādi atbalsta pasākumi kā palīdzība adaptācijai klasē, papildu konsultācijas atsevišķos mācību priekšmetos, sadarbības veicināšana starp klasesbiedriem, pagarināts pārbaudes darbu nokārtošanas termiņš, palīdzība latviešu valodas apguvē, individuāls pedagoga darbs un diferencēti uzdevumi.
5. Ir nepieciešams izstrādāt šiem skolēniem individuālu mācību plānu, veikt priekšzināšanu pārbaudi, iesaistīt atbalsta personālu utt.
6. Būtiskākās problēmas, kas kavē reemigrējušo skolēnu veiksmīgu integrēšanos izglītības procesā, ir latviešu valodas terminoloģijas nezināšana, dažādu valstu atšķirīgās izglītības sistēmas, tādu papildmateriālu un pedagogu laika resursu trūkums, kas nepieciešami, lai strādātu ar skolēnu individuāli, kā arī atbalsta pasākumu trūkums izglītības iestādē.
7. Skolēnu veiksmīgākai iekļaušanai mācību procesā Latvijā ir nepieciešama vienota programma reemigrējušiem bērniem, ir vajadzīgi pedagoga palīgi reemigrējušo bērnu integrēšanai mācību procesā, papildu stundas latviešu valodā un lielāka sadarbība starp pedagogiem un vecākiem.
8. Lielākā daļa pedagogu dažādus resursus un atbalsta materiālus veiksmīgākai reemigrējušo skolēnu integrēšanai izmanto tikai daļēji, jo viņiem nav pietiekamas informācijas, kur tos var iegūt.

9. Daudzi reemigrējušie skolēni valodu zina viduvēji, citi nespēj ne brīvi runāt, ne rakstīt, tāpēc nepieciešamas papildu valodas nodarbības un socializēšanās ar klasesbiedriem, taču tā nav iespējama, ja skolēnam ir sliktas valodas prasmes un grūtības izteikties.
10. Skolēnu veiksmīgākai integrācijai izglītības sistēmā ir nepieciešamas papildu konsultācijas mācību priekšmetos, attiecību un sadarbības veicināšana ar klasesbiedriem, lielāka vecāku sadarbība ar pedagogiem, kā arī logopēda un psihologa atbalsts.
11. Lai būtiski uzlabotu reemigrējušo skolēnu integrāciju Latvijas izglītības sistēmā, tiek piedāvāti šādi ieteikumi:
 - skolēnu priekšzināšanu pārbaude;
 - papildu konsultācijas mācību priekšmetos;
 - īpaša uzmanība un pietiekami resursi latviešu valodas apguvei;
 - skolas un vecāku sadarbības uzlabošana;
 - skolēnu uzklauššana;
 - atbalsts skolotājiem (informācija par bērnu integrāciju, mācību materiāli, darba metodes, pieredzes apmaiņa u. c.).

ADAPTĒŠANĀS NEDĒĻAS PLĀNS SKOLAI

(pirms jaunā mācību gada uzsākšanas)

Mērķi

- Palīdzēt skolēnam droši iejusties jaunajā skolas vidē.
- Samazināt stresu un valodas barjeru.
- Iepazīstināt ar skolas vidi, noteikumiem un ikdienu.
- Noteikt skolēna latviešu valodas prasmes līmeni un nepieciešamo atbalstu.

Kam paredzēta adaptēšanās nedēļa

- Reemigrantu bērniem.
- Skolēniem ar vāju vai nepietiekamu latviešu valodas prasmi.
- Jaunpienācējiem skolā jebkurā klašu posmā.

Ilgums: 3–5 dienas

Dienā: 2–4 mācību stundas (bez pārslodzes)

1. diena. Iepazīšanās un drošība

Mērķis: justies skolā gaidītam un drošam.

Aktivitātes

- Skolas apskate (klase, tualete, ēdnīca, sporta zāle)
- Iepazīšanās ar klases audzinātāju un atbalsta personu
- Vienkāršas iepazīšanās spēles:
 - “Mani sauc...”
 - “Man patīk...”

Uzsvars: emocionālā drošība, pozitīva attieksme.

2. diena. Valoda ikdienas situācijās

Mērķis: saprast un izmantot ikdienā lietotas frāzes.

Aktivitātes

- Izmantot vārdus, kas saistīti ar skolas ikdienu (klase, stunda, zvans, skolotājs)
- Apgūt noderīgas frāzes:
 - “Es nesaprotu.”
 - “Vai drīkstu...?”
- Darbs ar attēliem, simboliem un žestiem

Uzsvars: funkcionāla valoda ikdienai.

3. diena. Mācīšanās bez stresa

Mērķis: radīt pozitīvu mācīšanās pieredzi.

Aktivitātes

- Vienkārši uzdevumi – krāsošana, zīmēšana ar vārdiem, savienošana
- Diagnosticējošais tests latviešu valodā (pielāgots skolēna līmenim)
- Individuālais darbs vai darbs mazās grupās

Uzsvars: mācīšanās process, nevis rezultāts.

4. diena. Skolas noteikumi un kārtība

Mērķis: saprast skolas ikdienas kārtību un noteikumus.

Aktivitātes

- Skolas noteikumu skaidrojums ar attēliem:
 - klausāties, ceļam roku un cienām citus
- Lomu spēles:
 - “Ko darīt, ja nesaproti?”
 - “Kā lūgt palīdzību?”

Uzsvars: paredzamība un drošības sajūta.

5. diena. Gatavošanās mācību gadam

Mērķis: justies gatavam pirmajai skolas dienai.

Aktivitātes

- Skolas dienas simulācija:
 - zvans,
 - stunda,
 - starpbrīdis
- Saruna ar vecākiem par atbalstu mācību gada laikā
- Pozitīva noslēguma aktivitāte

Uzsvars: pārliecība un motivācija.

Svarīgi principi

- Netiek liktas atzīmes.
- Skolēns netiek salīdzināts ar citiem.
- Kļūdas tiek uztvertas kā mācīšanās daļa.
- Uzsvars uz atbalstu, sapratni un sadarbību.

PARAUGS

2. pielikums
Ministru kabineta
2019. gada 19. novembra
noteikumiem Nr. 556

Individuālais izglītības programmas apguves plāns izglītojamam ar speciālām vajadzībām

I. Informācija individuālā izglītības programmas apguves plāna izveidei

1. Ziņas par izglītojamo

Vārds, uzvārds	Jānis Bērziņš
Dzimšanas dati	01.09.2012.
Izglītības iestāde, klase (grupa)	Valsts vidusskola, 7.a klase
Datums, kad konstatēta atbalsta nepieciešamība	01.09.2025.
Joma, kur nepieciešams atbalsts	Visās jomās

2. Plāna izstrādes pamatojums

Pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums	X
Konstatētas attīstības/mācīšanās grūtības	X
Cita veida atbalsts	Reemigranta integrācija Latvijas izglītības sistēmā

3. Atbalsta speciālistu atzinumi plāna sastādīšanas brīdī

(izglītības, psiholoģiskais, valodas, sociālais un uzvedības vērtējums)

Informācijas avots	Datums	Izvērtēšanas rezultāti
Psihologs	01.09.2025.	Valodas sapratnes grūtības (mazs vārdu krājums). Lasīšanas traucējumi.
Speciālais pedagogs	01.09.2025.	Kļūdaina rakstītprasme. Izlasīto tekstu uztver daļēji. Mazs vārdu krājums. Latviešu valodas līmenis A2.
Logopēds	01.09.2025.	Izlasītā teksta izpratne vāja. Mazs vārdu krājums, neizprot daudzu vārdu nozīmi. Saistītā runa – jātrenē.

Stiprās puses (ko izglītojamais prot un labprāt dara)	Jomas, kuras jāpildveido/kurās nepieciešams atbalsts
Ieinteresētība mācīties	Lasītprasme un rakstītprasme latviešu valodā ļoti vāja
Vecumposmam atbilstošas vizuālās domāšanas spējas	Valodas sapratnes grūtības (mazs vārdu krājums)
Pietiekams informācijas apstrādes temps	Ierobežots darba atmiņas apjoms (iegaumēšanas spējas)

4. Izglītojamā stiprās puses un jomas, kurās nepieciešams atbalsts

5. Mācību priekšmeti vai nodarbības, uz kurām attiecas plāns

Visu mācību priekšmetu stundas – īpaši latviešu valodas un literatūras, matemātikas

6. Pielāgojumi

Datums	2025./2026. m. g.
Mācību pielāgojumi	
Sniegt īsas un saprotamas norādes.	X
Lasīt priekšā instrukcijas.	X
Vides pielāgojumi	
Nodrošināt mācību vietu, kurā ir iespējami maz ārējo stimulu.	X
Pārbaudes darbu pielāgojumi	
Iespēja izmantot atgādnis.	X
Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30 % no kopējā darba laika.	X
Iespēja izmantot palīgīdzekļus, kuri uzlabo teksta uztveri.	X
Iespēja pedagogam lasīt priekšā uzdevuma nosacījumus, iekrāsot galvenos (atslēgas) vārdus lasāmajā tekstā.	X
Iespēja verbālo informāciju papildināt ar vizuālo informāciju.	X
Samazināt darba apjomu.	X
Sadalīt uzdevumu, tekstu neliela apjoma fragmentos.	X

Papildu informācija

7. Izglītojamam izglītības iestādē noteiktie papildu atbalsta pasākumi ārpus mācību procesa

Pasākumi (korekcijas nodarbības, logopēdijas nodarbības, konsultācijas, nodarbības pie psihologa, ārstnieciskā vingrošana u. c.)	Nodarbību laiki	Speciālists
Logopēdijas nodarbības	Ceturtdienās 4. stunda	Logopēds
Speciālā pedagoga nodarbības	Trešdien 10.50–11.30 Piektdien 9.50–10.30 PD izpilde individuāli, ievērojot atbalsta pasākumus	Speciālais pedagogs
Latviešu valodas kā svešvalodas nodarbības	Pirmdien 14.00–14.40 Trešdien 14.00–14.40 Piektdien 14.00–14.40	Latviešu valodas skolotājs/ svešvalodas skolotājs

II. Individuālais izglītības programmas apguves plāns

Mācību priekšmets/nodarbība Matemātika

Mācību procesa organizācija

Sasniedzamie rezultāti/mērķi	Metodes, materiāli, resursi, nodarbību skaits nedēļā	Pedagogs	Sākuma datums un pārbaudes datums	Progress/rezultāti (jaunumi, kas sasniegts/nav sasniegts)
<p><i>Ir apguvis 7. klases vielu.</i></p> <p><i>Patstāvīgi veic darbus, izprotot nosacījumus.</i></p> <p><i>Pilda visus mājasdarbus.</i></p> <p><i>Spēj sekot līdz stundas gaitai un pilnvērtīgi veikt uzdevumus.</i></p> <p><i>Veido atgādnēs, kuras izmanto gan stundu laikā, gan pildot mājasdarbus.</i></p>	<p><i>Matemātikas mācību stundas notiek 5 reizes nedēļā.</i></p> <p><i>Mācību stundas jāapmeklē regulāri, stundā apgūtais jānostiprina mājās, pildot mājasdarbus.</i></p> <p><i>Atgādnēs veidošana un lietošana, ja nepieciešams.</i></p> <p><i>Stundas laikā jāvaicā palīdzība, ja kaut ko nesaprot.</i></p> <p><i>Īsu un korektu norāžu sniegšana.</i></p> <p><i>Jāapmeklē konsultācijas, lai nostiprinātu mācīto.</i></p> <p><i>Jāizmanto papildu laiks pārbaudes darbos.</i></p> <p><i>Pārbaudes darbu rakstīšana pie speciālā pedagoga.</i></p>	<p><i>Matemātikas skolotāja</i></p>	<p><i>01.09.2025.</i></p>	
			<p><i>19.12.2025</i></p>	
			<p><i>25.05.2026.</i></p>	

Mācību procesa organizācija

Sasniedzamie rezultāti/mērķi	Metodes, materiāli, resursi, nodarbību skaits nedēļā	Pedagogs	Sākuma datums un pārbaudes datums	Progress/rezultāti (jaunumi, kas sasniegts/nav sasniegts)
<p><i>Regulāri apmeklē mācību stundas un konsultācijas.</i></p> <p><i>Ieinteresēti piedalās mācību stundas procesā, veicot klases un mājas uzdevumus.</i></p> <p><i>Izprot lasītos tekstus.</i></p> <p><i>Veic saprotamus pierakstus kladē. Būs sakārtota mape, regulāri papildināta ar atgādnēm un DL, pratīs atrast uzdevuma veikšanai atbilstošu atgādni.</i></p>	<p><i>Nedēļā 4 latviešu valodas, 1 literatūra, 1 literatūras fakultatīvs, 1 konsultācija.</i></p> <p><i>Mācību stundā izmantot individuālās mācību metodes – palīdzēt atrast atbilstošus mācīšanās līdzekļus vai izprast uzdevuma norādes.</i></p> <p><i>Rosināt veidot, sistematizēt un izmantot atbilstošas atgādnes, kuras ņemt līdzi uz katru stundu.</i></p> <p><i>Mācību procesā izmantot uzdevumus, kas paplašina vārdu krājumu un trenē dažādu teikumu konstrukciju veidošanu.</i></p> <p><i>Summatīvos pārbaudes darbus pabeigt rakstīt, izmantojot papildu laiku konsultācijā.</i></p> <p><i>Nepieciešamības gadījumā apmeklēt konsultācijas.</i></p>	<p><i>Latviešu valodas skolotāja</i></p>	<p><i>01.09.2025.</i></p>	
			<p><i>19.12.2025</i></p> <p><i>25.05.2026.</i></p>	

Mācību priekšmets/nodarbība Speciālais pedagogs

Mācību procesa organizācija

Sasniedzamie rezultāti/mērķi	Metodes, materiāli, resursi, nodarbību skaits nedēļā	Pedagogs	Sākuma datums un pārbaudes datums	Progress/rezultāti (jaunumi, kas sasniegts/nav sasniegts)
<p><i>Lieto plašāku vārdu krājumu.</i></p> <p><i>Izprot lasīto tekstu.</i></p> <p><i>Sniedz atbildes, veidojot paplašinātus teikumus.</i></p> <p><i>Zina stundā lietotos terminus.</i></p>	<p><i>Visas stundās izmantotās DL un pieraksti.</i></p> <p><i>Papildu teksti lasītprasmes un teksta izpratnes nostiprināšanai.</i></p> <p><i>Atgādnēs izveide: izskaidroti termini, svešvārdi.</i></p>	<i>Speciālais pedagogs</i>	<p><i>01.09.2025.</i></p>	
			<p><i>19.12.2025</i></p> <p><i>25.05.2026.</i></p>	

Mācību priekšmets/nodarbība Latviešu valoda kā svešvaloda

Mācību procesa organizācija

Sasniedzamie rezultāti/mērķi	Metodes, materiāli, resursi, nodarbību skaits nedēļā	Pedagogs	Sākuma datums un pārbaudes datums	Progress/rezultāti (jaunumi, kas sasniegts/nav sasniegts)
<p><i>Zina gramatikas pamatprincipus.</i></p> <p><i>Lieto plašāku vārdu krājumu, kurā ir jauni vārdi, arī senvārdi.</i></p>	<p><i>Apmeklēt nodarbības vismaz trīs reizes nedēļā.</i></p> <p><i>Apgūt jaunus vārdus un paplašināt vārdu krājumu.</i></p> <p><i>Izmantot uzdevumus, kas veicina izpratni par teikumu uzbūvi, gramatikas pamatiem (vārdu locījumiem).</i></p> <p><i>Pielietot apgūtās zināšanas sarunvalodā, rakstu darbos, lasot tekstus.</i></p>	<i>Latviešu valodas skolotājs</i>	<p><i>01.09.2025.</i></p>	
			<p><i>19.12.2025</i></p> <p><i>25.05.2026.</i></p>	

III. Vienošanās par plāna īstenošanu

Sadarbība ar likumiskajiem pārstāvjiem (sasniegtie rezultāti, turpmāk veicamais darbs)

Datums	Aktivitāte	Turpmāk plānotās darbības

Paredzētais plāna izvērtēšanas datums (periods) _____

Komentāri _____

IV. Plāna īstenošanas izvērtējums

Datums _____

Atbalsta speciālistu viedoklis/atzinumi

Likumisko pārstāvju viedoklis

Izglītojamā viedoklis

Secinājumi par izglītojamā attīstības līmeni

Plāna izmaiņas/papildinājumi

DIAGNOSTICĒJOŠAIS TESTS LATVIEŠU VALODĀ SKOLĒNAM AR ĻOTI VĀJU LATVIEŠU VALODAS PRASMI

Ilgums: 20–30 min.

Formāts: mutvārdos + vizuāli

Mērķis: noteikt saziņas spējas un nepieciešamo atbalstu

1. Klausīšanās + darbība

Skolotājs lēni runā un rāda priekšmetus vai attēlus.

Uzdevums

Skolotājs saka:

- “Parādi grāmatu.”
- “Paņem pildspalvu.”
- “Apsēdies.”

Vērtē, vai skolēns saprot vienkāršas instrukcijas. Ir pieļaujami žesti un atkārtošana.

2. Vārdu saprašana (attēli)

Skolotājs rāda 6–8 attēlus (piem., lapa, māja, kaķis, skolotājs, zīmulis utt.).

Uzdevumi

Skolotājs saka:

- “Kur ir kaķis?”
- “Parādi māju.”

Vērtē skolēna pasīvo vārdu krājumu.

3. Runāšana (neuzspiežot)

Skolēns drīkst atbildēt ar vienu vārdu vai žestu.

Jautājumi:

- Kā tevi sauc?
- Jā/nē jautājumi:
 - Vai tu esi skolā?
 - Vai tev patīk zīmēt?

Vērtē skolēna vēlmi komunicēt, nevis izrunu.

4. Attēls + vārds

Skolotājs rāda attēlu (piem., bērns ēd).

Uzdevums

Skolotājs saka: “Bērns ēd.”

Skolēns atkārto vai pasaka vienu vārdu – “ēd”.

Vērtē skolēna spēju atkārtot/atpazīt vārdus.

5. Lasīšana (ja iespējams)

Kartītes ar vārdiem + kartītes ar attēliem (piem., māja, skola, bumba).

Uzdevums

Savieno vārdu ar attēlu.

Vērtē, vai skolēns atpazīst rakstītus vārdus.

6. Rakstīšana (nav obligāta)

Vai skolēns spēj

- uzrakstīt savu vārdu,
- pārrakstīt 1 vai 2 vārdus?

Vērtē skolēna rakstīšanas pamatus.

Ļoti svarīgi noteikumi skolotājam

- Nelabot katru kļūdu.
- Slavēt par mēģinājumu.
- Runāt lēni, īsos teikumos.
- Izmantot attēlus, žestus, krāsas.

Vienkāršota vērtēšana

Prasme	Spēj	Daļēji	Vēl nespēj
Saprot norādes			
Atpazīst vārdus			
Mēģina runāt			
Sadarbojas			

Ja skolēns

- saprot norādes, bet nerunā → fokusēties uz runāšanu;
- nerunā un nesaprot → intensīvs valodas atbalsts;
- runā atsevišķus vārdus → frāžu veidošana ar vizuālu atbalstu.

Latviešu valodas
aģentūra

©Latviešu valodas aģentūra, 2026